Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Prawna

2020/2012(INL)

21.4.2020

PROJEKT SPRAWOZDANIA

zawierający zalecenia dla Komisji w sprawie ram aspektów etycznych sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii (2020/2012(INL))

Komisja Prawna

Sprawozdawca: Ibán García del Blanco

(Inicjatywa – art. 47 Regulaminu)

PR_INL

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

ZAŁĄCZNIK DO PROJEKTU REZOLUCJI: SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA DOTYCZĄCE TREŚCI POSTULOWANEGO WNIOSKU 10

A. ZASADY I CELE POSTULOWANEGO WNIOSKU 10

B. TREŚĆ POSTULOWANEGO WNIOSKU USTAWODAWCZEGO 13

UZASADNIENIE 34

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

zawierający zalecenia dla Komisji w sprawie ram aspektów etycznych sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii
(2020/2012(INL))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 225 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

– uwzględniając art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

– uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2018/1488 z dnia 28 września 2018 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali[1],

– uwzględniając wniosek z dnia 6 czerwca 2018 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Cyfrowa Europa" na lata 2021–2027 (COM(2018)0434),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 19 lutego 2020 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów w sprawie sztucznej inteligencji – Europejskie podejście do doskonałości i zaufania (COM(2020)0065),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 19 lutego 2020 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów w sprawie europejskiej strategii w zakresie danych (COM(2020)0066),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 19 lutego 2020 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów w sprawie kształtowania cyfrowej przyszłości Europy (COM(2020)0067),

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 lutego 2017 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie przepisów prawa cywilnego dotyczących robotyki[2],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 1 czerwca 2017 r. w sprawie cyfryzacji europejskiego przemysłu[3],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 września 2018 r. w sprawie autonomicznych systemów uzbrojenia[4],

[1] Dz.U. L 252 z 8.10.2018, s. 1.
[2] Dz.U. C 252 z 18.7.2018, s. 239.
[3] Dz.U. C 307 z 30.8.2018, s. 163.
[4] Dz.U. C 433 z 23.12.2019, s. 86.

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 września 2018 r. w sprawie równości językowej w erze cyfrowej[5],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie kompleksowej europejskiej polityki przemysłowej w dziedzinie sztucznej inteligencji i robotyki[6],

– uwzględniając sprawozdanie z dnia 8 kwietnia 2019 r., które opracowała powołana przez Komisję grupa ekspertów wysokiego szczebla ds. sztucznej inteligencji, zatytułowane „Wytyczne w zakresie etyki dotyczące godnej zaufania sztucznej inteligencji”,

– uwzględniając dokumenty informacyjne i opracowania przygotowane na wniosek Panelu ds. Przyszłości Nauki i Technologii (STOA) pod kierownictwem Działu Prognoz Naukowych w ramach Dyrekcji Generalnej ds. Analiz Parlamentarnych Parlamentu Europejskiego, zatytułowane „What if algorithms could abide by ethical principles?” [Co by było, gdyby algorytmy mogły przestrzegać zasad etycznych?], „Artificial Intelligence *ante portas*: Legal & ethical reflections” [Sztuczna inteligencja u bram: rozważania prawne i etyczne], „A governance framework for algorithmic accountability and transparency” [Ramy zarządzania na rzecz rozliczalności i przejrzystości w dziedzinie algorytmów], „Should we fear artificial intelligence?” [Czy powinniśmy obawiać się sztucznej inteligencji?] oraz „The ethics of artificial intelligence: Issues and initiatives” [Etyka w zakresie sztucznej inteligencji: problemy i inicjatywy],

– uwzględniając art. 47 i 54 Regulaminu,

– uwzględniając opinie Komisji Spraw Zagranicznych, Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów, Komisji Transportu i Turystyki, Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności oraz Komisji Kultury i Edukacji,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A9-0000/2020),

Wprowadzenie

A. mając na uwadze, że opracowywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii z możliwością wywierania bezpośredniego wpływu na wszystkie aspekty naszego społeczeństwa, w tym podstawowe zasady i wartości społeczne i ekonomiczne, postępuje bardzo szybko;

B. mając na uwadze, że Unia i jej państwa członkowskie ponoszą szczególną odpowiedzialność za zagwarantowanie, aby te technologie przyczyniały się do dobrostanu obywateli i służyły ich ogólnie pojętym interesom;

C. mając na uwadze, że wspólne ramy opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w Unii powinny

[5] Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0332.
[6] Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0081.

zarówno chronić obywateli przed potencjalnymi zagrożeniami, jakie mogą nieść za sobą takie technologie, jak i wspierać wiarygodność tych technologii na świecie;

D. mając na uwadze, że Parlament przeprowadził istotne badania i wielokrotnie zajmował stanowisko w kwestiach prawnych i etycznych związanych z tymi technologiami;

E. mając na uwadze, że tego rodzaju kwestie należy rozwiązać za pomocą kompleksowych i zachowujących aktualność ram prawnych odzwierciedlających zasady i wartości Unii zapisane w Traktatach i w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, które zapewnią taką samą pewność prawa przedsiębiorstwom i obywatelom;

F. mając na uwadze, że aby te ramy miały odpowiedni zakres, należy uwzględnić w nich szeroką gamę technologii i ich elementów składowych, w tym algorytmów, oprogramowania oraz wykorzystywanych lub generowanych przez nie danych;

G. mając na uwadze, że ramy te powinny obejmować wszelkie sytuacje wymagające należytego uwzględnienia zasad i wartości Unii, w szczególności opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie odpowiednich technologii oraz ich elementów składowych;

H. mając na uwadze, że zharmonizowane podejście do zasad etycznych dotyczących sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii wymaga jednolitej interpretacji w Unii zarówno tych pojęć, jak i takich pojęć jak algorytmy, oprogramowanie, dane czy biometria;

I. mając na uwadze, że działania na szczeblu Unii są uzasadnione potrzebą jednolitego stosowania wspólnych zasad etycznych podczas opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii;

J. mając na uwadze, że wspólne zasady etyczne są skuteczne tylko wtedy, gdy wskaże się podmioty odpowiedzialne za zapewnienie, ocenę i monitorowanie ich przestrzegania;

K. mając na uwadze, że każde państwo członkowskie powinno ustanowić krajowy organ nadzoru odpowiedzialny za zapewnienie, ocenę i monitorowanie przestrzegania zasad oraz umożliwiający dyskusje i wymianę opinii w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami i ze społeczeństwem obywatelskim;

L. mając na uwadze, że Parlament w dalszym ciągu wzywa do powołania europejskiej agencji, aby zapewnić zharmonizowane podejście w całej Unii i reagować na nowe możliwości i wyzwania, w szczególności o charakterze transgranicznym, związane z ciągłym rozwojem technologicznym;

Sztuczna inteligencja ukierunkowana na człowieka i stworzona przez człowieka

1. oświadcza, że opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym m.in. przez człowieka, musi zawsze odbywać się z uwzględnieniem przewodniej i nadzorczej roli człowieka oraz umożliwiać odzyskanie kontroli przez człowieka w dowolnym momencie;

Ocena ryzyka

2. uważa, że określenie ewentualnego wysokiego ryzyka sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii pod względem przestrzegania zasad etycznych powinno zawsze być następstwem bezstronnej i uregulowanej oceny zewnętrznej;

Zabezpieczenia, przejrzystość i rozliczalność

3. utrzymuje, że sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, należy opracowywać w sposób bezpieczny i precyzyjny pod względem technicznym oraz w dobrej wierze;

4. podkreśla, że zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zaufania obywateli do tych technologii ma wyjaśnialność, nawet w przypadku gdy stopień wyjaśnialności jest uzależniony od stopnia złożoności technologii, oraz że powinna temu towarzyszyć możliwość kontroli i identyfikowalność;

Brak nierównego traktowania i niedyskryminacja

5. przypomina, że podczas opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, należy zapewnić poszanowanie godności człowieka oraz równe traktowanie wszystkich osób;

6. stwierdza, że należy rozwiązać problem ewentualnego nierównego i preferencyjnego traktowania ze strony programów komputerowych, algorytmów oraz danych przez określenie zasad regulujących procesy ich projektowania i wykorzystywania, ponieważ dzięki takiemu podejściu programy komputerowe, algorytmy i dane mogłyby stać się istotną przeciwwagą dla nierównego traktowania i dyskryminacji oraz pozytywną siłą napędową przemian społecznych;

Odpowiedzialność społeczna i równowaga płci

7. podkreśla, że społeczna odpowiedzialność sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii powinna oznaczać ochronę i wspieranie przez te technologie podstawowych wartości naszego społeczeństwa, takich jak demokracja, różnorodne i niezależne media oraz obiektywne i powszechnie dostępne informacje, zdrowie i dobrobyt gospodarczy, równość szans, prawa pracownicze i socjalne, wysokiej jakości edukacja, różnorodność kulturowa i językowa, równowaga płci, umiejętności cyfrowe, innowacyjność i kreatywność;

8. proponuje maksymalne zwiększenie potencjału sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w tym zakresie oraz zbadanie tego potencjału w drodze odpowiedzialnych badań i innowacji, które wymagają mobilizacji zasobów Unii oraz państw członkowskich;

9. podkreśla, że skutkiem opracowywania, wdrażania i wykorzystywania tych technologii nie powinny być obrażenia ciała lub jakiekolwiek szkody wyrządzane jednostkom lub społeczeństwu;

Środowisko i zrównoważony rozwój

10. stwierdza, że jest to niezbędne, aby sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie wspierały osiąganie celów w zakresie zrównoważonego rozwoju, neutralności klimatycznej i gospodarki o obiegu zamkniętym; stwierdza, że opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie tych technologii należy prowadzić w sposób przyjazny dla środowiska, przyczyniając się do zminimalizowania wszelkich szkód dla środowiska w ciągu cyklu życia tych technologii i w całym związanym z nimi łańcuchu wartości;

11. proponuje maksymalne zwiększenie potencjału sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w tym zakresie oraz zbadanie tego potencjału w drodze odpowiedzialnych badań i innowacji, które wymagają mobilizacji zasobów Unii oraz państw członkowskich;

12. podkreśla, że z opracowywaniem, wdrażaniem i wykorzystywaniem tych technologii wiążą się liczne możliwości, jeśli chodzi o osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju wyznaczonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych;

Prywatność i biometria

13. zauważa dynamiczny wzrost generowania i wykorzystywania danych, w tym danych osobowych, takich jak dane biometryczne, w następstwie opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, a w związku z tym podkreśla potrzebę poszanowania praw obywateli do prywatności i ochrony danych osobowych zgodnie z prawem Unii;

14. zwraca uwagę, że możliwości oferowane przez te technologie w zakresie wykorzystywania danych osobowych i nieosobowych do kategoryzacji i mikrotargetowania osób, określania słabych stron poszczególnych osób lub wykorzystywania precyzyjnej wiedzy predykcyjnej należy równoważyć zasadami minimalizacji danych, prawa do uzyskania wyjaśnienia decyzji opartej na zautomatyzowanym przetwarzaniu oraz uwzględnienia ochrony prywatności już w fazie projektowania, a także zasadami proporcjonalności, konieczności i celowości;

15. podkreśla, że gdy technologie zdalnego rozpoznawania są wykorzystywane przez organy publiczne w czasie stanu nadzwyczajnego w państwie, w tym w czasie nadzwyczajnej sytuacji zdrowotnej w państwie, ich wykorzystywanie powinno zawsze być proporcjonalne i ograniczone w czasie oraz zapewniać poszanowanie godności człowieka i praw podstawowych;

Zarządzanie

16. podkreśla, że odpowiednie zarządzanie opracowywaniem, wdrażaniem i wykorzystywaniem sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym przez wdrożenie środków ukierunkowanych na rozliczalność i wyeliminowanie potencjalnego ryzyka nierównego traktowania i dyskryminacji, zwiększa bezpieczeństwo obywateli oraz ich zaufanie do tych technologii;

17. zauważa, że rozwojowi sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii towarzyszy wykorzystywanie dużych ilości danych oraz że przetwarzanie i wymianę takich danych oraz dostęp do nich należy uregulować zgodnie z wymogami

dotyczącymi jakości, integralności, bezpieczeństwa, prywatności i kontroli;

18. podkreśla potrzebę zapewnienia odpowiedniej ochrony danych należących do słabszych grup społecznych, takich jak osoby niepełnosprawne, pacjenci, dzieci, mniejszości i migranci;

Krajowe organy nadzoru

19. zwraca uwagę na wartość dodaną, jaką przynosi funkcjonowanie krajowych organów nadzoru w każdym państwie członkowskim odpowiadających za zapewnienie, ocenę i monitorowanie przestrzegania zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii;

20. wskazuje, że organy te powinny współpracować nie tylko między sobą, ale także z Komisją Europejską i innymi właściwymi instytucjami, organami i jednostkami organizacyjnymi Unii, aby zagwarantować spójne działania transgraniczne;

21. apeluje, aby do zadań tych organów należało wspieranie regularnej wymiany informacji ze społeczeństwem obywatelskim oraz innowacji w całej Unii przez zapewnianie pomocy odpowiednim zainteresowanym stronom, w szczególności małym i średnim przedsiębiorstwom lub przedsiębiorstwom typu start-up;

Europejska agencja ds. sztucznej inteligencji

22. przypomina, że w swojej rezolucji z dnia 16 lutego 2017 r. zawierającej zalecenia dla Komisji w sprawie przepisów prawa cywilnego dotyczących robotyki zwrócił się do Komisji, by rozważyła utworzenie europejskiej agencji ds. sztucznej inteligencji;

23. wzywa Komisję do podjęcia działań w odpowiedzi na ten wniosek, w szczególności ze względu na wartość dodaną, jaką niesie dysponowanie organem szczebla unijnego koordynującym uprawnienia i działania poszczególnych krajowych organów nadzoru, o których mowa w poprzedniej części;

24. uważa, że taki organ, a także certyfikacja, o której mowa w kolejnym ustępie, nie tylko przyniosą korzyści dla rozwoju unijnego przemysłu i unijnych innowacji w tym kontekście, ale także umożliwią podnoszenie świadomości obywateli co do możliwości i zagrożeń związanych z tymi technologiami;

Europejska certyfikacja zgodności z zasadami etycznymi

25. sugeruje, aby europejska agencja ds. sztucznej inteligencji opracowała wspólne kryteria i procedurę składania wniosków w odniesieniu do wydawania europejskiego certyfikatu zgodności z zasadami etycznymi dokonywanego na wniosek dowolnego podmiotu opracowującego, wdrażającego lub wykorzystującego, który chciałby uzyskać poświadczenie pozytywnej oceny zgodności przeprowadzonej przez odpowiedni krajowy organ nadzoru;

Współpraca międzynarodowa

26. podkreśla, że unijne zasady etyczne dotyczące opracowywania, wdrażania i wykorzystywania tych technologii należy promować na całym świecie, współpracując z

międzynarodowymi partnerami i państwami trzecimi, w których obowiązują różne modele opracowywania i wdrażania;

27. przypomina, że możliwości i zagrożenia związane z tymi technologiami mają wymiar globalny, który wymaga spójnego podejścia na szczeblu międzynarodowym, a w związku z tym wzywa Komisję do podjęcia działań na forach dwustronnych i wielostronnych celem propagowania zgodności z zasadami etycznymi i zapewniania, aby ich przestrzegano;

28. zwraca uwagę, że europejska agencja, o której mowa powyżej, pod tym względem również przyniesie wartość dodaną;

Kwestie końcowe

29. stwierdza w odniesieniu do powyższych refleksji na temat aspektów związanych z etycznym wymiarem sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, że wymiar etyczny należy ująć w ramy jako zbiór zasad wynikających z ram prawnych na szczeblu Unii, stosowanych pod nadzorem właściwych organów krajowych, koordynowanych i wspieranych przez europejską agencję ds. sztucznej inteligencji oraz należycie przestrzeganych i certyfikowanych w ramach rynku wewnętrznego;

30. zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 225 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wzywa Komisję do przedstawienia wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii na podstawie art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i zgodnie ze szczegółowymi zaleceniami określonymi w załączniku do niniejszego dokumentu;

31. zaleca, aby Komisja Europejska dokonała przeglądu obowiązującego prawa Unii mającego zastosowanie do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w celu uwzględnienia szybkości rozwoju tych technologii zgodnie z zaleceniami zwartymi w załączniku do niniejszego dokumentu;

32. stwierdza, że postulowany wniosek będzie miał konsekwencje finansowe w przypadku powołania nowej europejskiej agencji ds. sztucznej inteligencji;

33. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji oraz szczegółowych zaleceń zawartych w załączniku Komisji i Radzie.

ZAŁĄCZNIK DO PROJEKTU REZOLUCJI: SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA DOTYCZĄCE TREŚCI POSTULOWANEGO WNIOSKU

A. ZASADY I CELE POSTULOWANEGO WNIOSKU

I. Główne zasady i cele wniosku są następujące:

- budowanie zaufania do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii przez zapewnienie ich opracowywania, wdrażania i wykorzystywania w etyczny sposób,
- wspieranie opracowywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w Unii, m.in. przez niesienie pomocy przedsiębiorstwom, w tym przedsiębiorstwom typu start-up, aby mogły one dokonać oceny wymogów regulacyjnych i zagrożeń oraz sprostać im w trakcie procesu opracowywania tych technologii,
- wspieranie wdrażania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w Unii przez zapewnienie odpowiednich ram regulacyjnych,
- wspieranie wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w Unii przez zapewnienie ich opracowywania, wdrażania i wykorzystywania w etyczny sposób,
- wprowadzenie wymogu dotyczącego lepszego przepływu informacji wśród obywateli i w organizacjach zajmujących się opracowywaniem, wdrażaniem lub wykorzystywaniem sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii jako jednego ze sposobów na zagwarantowanie zgodności tych technologii z zasadami etycznymi określonymi w proponowanym rozporządzeniu.

II. Niniejszy wniosek obejmuje następujące elementy:

- „rozporządzenie w sprawie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii”,
- europejska agencja ds. sztucznej inteligencji oraz europejska certyfikacja zgodności z zasadami etycznymi,
- wspierająca rola Komisji Europejskiej,
- prace prowadzone przez „organ nadzoru” w każdym państwie członkowskim w celu zapewnienia, aby w odniesieniu do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii były stosowane zasady etyczne,
- zaangażowanie zainteresowanych stron, w tym przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw, partnerów społecznych i innych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, przeprowadzanie z nimi konsultacji i zapewnianie im wsparcia.

III. „Rozporządzenie w sprawie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii” opiera się na następujących zasadach:

- sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie ukierunkowane na człowieka i stworzone przez człowieka,
- ocena ryzyka w zakresie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii,
- zabezpieczenia, przejrzystość i rozliczalność,
- ochrona przed nierównym traktowaniem i dyskryminacją,
- odpowiedzialność społeczna i równowaga płci w ramach sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii,
- sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie o charakterze ekologicznym i zrównoważonym,
- poszanowanie prywatności i ograniczenia w zakresie stosowania biometrii,
- zarządzanie w zakresie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym w zakresie danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie.

IV. Główne aspekty zadania Komisji w odniesieniu do zgodności z zasadami etycznymi dotyczącymi opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii:

- monitorowanie wdrażania proponowanego rozporządzenia,
- podnoszenie świadomości, dostarczanie informacji i udział w ich wymianie z podmiotami opracowującymi, wdrażającymi i wykorzystującymi w całej Unii.

V. W następstwie szczegółowego wniosku Komisji należy powołać europejską agencję ds. sztucznej inteligencji o następujących najważniejszych zadaniach:

- sprawowanie nadzoru nad stosowaniem proponowanego rozporządzenia,
- wydawanie wytycznych dotyczących stosowania proponowanego rozporządzenia,
- współpraca z „organem nadzoru” w każdym państwie członkowskim oraz koordynacja jego uprawnień i zadań,
- opracowanie europejskiego certyfikatu zgodności z zasadami etycznymi,
- wspieranie regularnej wymiany informacji z zainteresowanymi stronami oraz ze społeczeństwem obywatelskim.

VI. Najważniejsze zadania „organu nadzoru” w każdym państwie członkowskim:

- ocena, czy sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, opracowywane, wdrażane i wykorzystywane w Unii stanowią technologie wysokiego ryzyka,

- monitorowanie ich zgodności z zasadami etycznymi określonymi w proponowanym rozporządzeniu,

- przyczynianie się do spójnego stosowania proponowanego rozporządzenia we współpracy z innymi organami nadzoru, Komisją Europejską oraz innymi właściwymi instytucjami, organami i jednostkami organizacyjnymi Unii oraz

- odpowiedzialność za określenie norm zarządzania sztuczną inteligencją, robotyką i powiązanymi z nimi technologiami, w tym w drodze współpracy z jak największą liczbą zainteresowanych stron oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego.

VII. Główną rolą zainteresowanych stron powinna być współpraca z Komisją, europejską agencją ds. sztucznej inteligencji oraz „organem nadzoru” w poszczególnych państwach członkowskich.

B. TREŚĆ POSTULOWANEGO WNIOSKU USTAWODAWCZEGO

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii

Uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, opiera się na chęci służenia społeczeństwu. Technologie te mogą pociągać za sobą możliwości i zagrożenia, które należy uwzględnić i uregulować w kompleksowych ramach prawnych dotyczących zasad etycznych, jakich należy przestrzegać, począwszy od opracowywania i wdrażania tych technologii, a skończywszy na ich wykorzystywaniu.

(2) Stopień zgodności z zasadami etycznymi dotyczącymi opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie w Unii, powinien być jednakowy we wszystkich państwach członkowskich, aby skutecznie czerpać z możliwości płynących z tych technologii oraz w sposób spójny zaradzać związanym z nimi zagrożeniom. Należy zapewnić jednolite stosowanie w całej Unii przepisów określonych w niniejszym rozporządzeniu.

(3) W tym kontekście obecne zróżnicowanie przepisów i praktyk, jakich należy przestrzegać, w całej Unii, stanowi istotne zagrożenie dla ochrony pomyślności i dobrobytu poszczególnych osób oraz całego społeczeństwa, jak również dla spójnego wykorzystania pełnego potencjału sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii pod względem wspierania i utrzymywania pomyślności i dobrobytu, o których mowa powyżej. Różnice w stopniu uwzględnienia wymiaru etycznego

związanego z tymi technologiami mogą uniemożliwiać ich swobodne opracowywanie, wdrażanie lub wykorzystywanie w Unii, a także mogą stanowić przeszkodę dla prowadzenia działalności gospodarczej na szczeblu Unii, zakłócać konkurencję oraz uniemożliwiać organom wypełnianie ich obowiązków wynikających z prawa Unii. Ponadto brak wspólnych ram w zakresie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii skutkuje brakiem pewności prawa dla wszystkich zainteresowanych stron, w szczególności dla podmiotów, które ją opracowują, wdrażają i wykorzystują.

(4) Tym niemniej niniejsze rozporządzenie powinno zapewnić państwom członkowskim pole manewru, w tym w odniesieniu do sposobu wykonywania uprawnień przez odpowiednie krajowe organy nadzoru w świetle celów, jakie określono dla tych organów w niniejszym rozporządzeniu.

(5) Zakres geograficzny stosowania przedmiotowych ram powinien obejmować wszystkie elementy sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii opracowywanych, wdrażanych lub wykorzystywanych w Unii, w tym przypadki, w których elementy tych technologii mogą być zlokalizowane poza Unią lub mogą nie mieć konkretnej lokalizacji, jak ma to miejsce np. w przypadku usług przetwarzania w chmurze.

(6) Niezbędna jest jednolita interpretacja w Unii takich pojęć jak sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie, algorytmy i biometria, aby umożliwić zharmonizowane podejście regulacyjne. Jednakże w kontekście niniejszego rozporządzenia należy opracować szczegółowe definicje prawne bez uszczerbku dla innych definicji zastosowanych w innych aktach prawnych i obszarach jurysdykcji międzynarodowej.

(7) Opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, należy prowadzić w taki sposób, aby zapewnić dbałość o najlepsze interesy obywateli oraz poszanowanie praw podstawowych określonych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”), utrwalonym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz innych europejskich i międzynarodowych instrumentach mających zastosowanie w Unii.

(8) Sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie mają zdolność do uczenia się na podstawie danych oraz doświadczenia, a także do podejmowania uzasadnionych decyzji. Zdolności te muszą w dalszym ciągu podlegać w znacznym stopniu przeglądowi, osądowi, interwencji i kontroli ze strony ludzi. Techniczna i operacyjna złożoność tych technologii w żadnym razie nie powinna uniemożliwiać podmiotowi, który je wdraża lub wykorzystuje, przynajmniej zmodyfikowania lub wstrzymywania ich działania w przypadkach zagrożenia zgodności z zasadami

określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

(9) Wszelkiego rodzaju sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, w przypadku których zachodzi duże ryzyko złamania zasad bezpieczeństwa, przejrzystości, rozliczalności, braku nierównego traktowania i niedyskryminacji, odpowiedzialności społecznej i równowagi płci, ekologicznego i zrównoważonego charakteru, ochrony prywatności oraz zarządzania, należy uznać za stanowiące wysokie ryzyko pod względem zgodności z zasadami etycznymi, jeżeli taki wniosek będzie płynął z bezstronnej, uregulowanej i zewnętrznej oceny ryzyka przeprowadzonej przez krajowy organ nadzoru.

(10) Bez uszczerbku dla oceny ryzyka przeprowadzonej w zakresie zgodności z zasadami etycznymi, należy zawsze dokonać oceny sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, pod kątem zagrożenia w oparciu o obiektywne kryteria i zgodnie ze stosownym prawodawstwem dla danego sektora, mającym zastosowanie w różnych dziedzinach, w tym w zakresie zdrowia, transportu, zatrudnienia, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, mediów, edukacji oraz kultury.

(11) Wiarygodną sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób bezpieczny, przejrzysty i odpowiedzialny w oparciu o takie cechy jak stabilność, odporność, bezpieczeństwo, dokładność i identyfikacja błędów, wyjaśnialność i identyfikowalność oraz w sposób umożliwiający tymczasową dezaktywację i przywrócenie dawnych funkcji w przypadku niezgodności z tymi zabezpieczeniami.

(12) Podmioty opracowujące, wdrażające i wykorzystujące są odpowiedzialne za zgodność z zasadami bezpieczeństwa, przejrzystości i rozliczalności w zakresie, w jakim są zaangażowane w sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, których to dotyczy, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie. Podmioty opracowujące powinny zapewnić, aby przedmiotowe technologie były projektowane i tworzone zgodnie z zabezpieczeniami, podczas gdy podmioty wdrażające i wykorzystujące powinny je wdrażać i wykorzystywać z zapewnieniem pełnego przestrzegania tych zabezpieczeń.

(13) Podmioty opracowujące i wdrażające powinny udostępniać podmiotom wykorzystującym wszelkie kolejne aktualizacje przedmiotowych technologii, w szczególności w odniesieniu do oprogramowania.

(14) W zakresie, w jakim ich zaangażowanie w przedmiotowe technologie ma wpływ na zgodność z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa, przejrzystości i rozliczalności określonymi w niniejszym rozporządzeniu, podmioty wykorzystujące powinny

wykorzystywać sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie w dobrej wierze. Oznacza to w szczególności, że nie powinny one wykorzystywać tych technologii w sposób niezgodny z zasadami etycznymi określonymi w niniejszych ramach prawnych oraz z wyszczególnionymi w nich wymogami. Oprócz obowiązku wykorzystywania tych technologii w dobrej wierze podmioty wykorzystujące należy zwolnić z wszelkiej odpowiedzialności, która ponadto spoczywa na podmiotach opracowujących i wdrażających zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

(15) Zaufanie obywateli do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, zależy od zrozumienia i poznania procesów technicznych. Zakres wyjaśnialności tych procesów powinien zależeć od kontekstu i dotkliwości konsekwencji związanych z błędną lub niedokładną realizacją tych procesów technicznych oraz musi być wystarczający, aby zapewnić możliwość podważenia tych procesów i wystąpienia z roszczeniem o naprawienie szkody. Możliwość kontroli i identyfikowalność powinny zaradzić ewentualnej nieprzyswajalności tych technologii.

(16) Zaufanie społeczeństwa do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, zależy od dostępnych w ramach tych technologii możliwości oceny, kontroli i identyfikacji. W przypadkach gdy wymaga tego zakres ich zaangażowania, podmioty opracowujące powinny zapewnić, aby takie technologie były projektowane i tworzone w sposób umożliwiający przeprowadzenie takiej oceny, kontroli i identyfikacji. Podmioty wdrażające i wykorzystujące powinny zapewnić, aby sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie były wdrażane i wykorzystywane przy zapewnieniu pełnego poszanowania wymogów dotyczących przejrzystości, a także umożliwiając przeprowadzenie kontroli oraz identyfikowalność.

(17) Nierówne traktowanie i dyskryminacja ze strony oprogramowania, algorytmów oraz danych są niezgodne z prawem i powinny zostać wyeliminowane przez uregulowanie procesów projektowania i wykorzystywania oprogramowania, algorytmów i danych.

(18) Oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie należy uznać za nieobiektywne, jeżeli na przykład wyświetlają nieoptymalne wyniki w odniesieniu do danej osoby lub grupy osób ze względu na stosowanie podejścia, które jest stronnicze w wymiarze jednostkowym lub społecznym bądź tendencyjne, a następnie przetwarzanie danych dotyczących cech takiej osoby lub takich osób.

(19) Zgodnie z prawem Unii oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie należy uznać za dyskryminacyjne, jeżeli traktują daną osobę lub grupę osób w sposób odmienny, w tym przez stawianie ich w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z

innymi, w oparciu o takie czynniki jak cechy osobowe, bez obiektywnego lub racjonalnego uzasadnienia.

(20) Zgodnie z prawem Unii do słusznych celów, które mogłyby obiektywnie uzasadniać wszelkie odmienne traktowanie osób lub grupy osób, należą ochrona bezpieczeństwa i zdrowia publicznego, zapobieganie działaniom podlegającym sankcjom karnym, ochrona poszczególnych praw i wolności, sprawiedliwa reprezentacja i obiektywne wymogi zawodowe.

(21) U podstaw funkcjonowania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, powinien leżeć zrównoważony postęp. Takie technologie powinny kompleksowo przyczyniać się do osiągania celów zrównoważonego rozwoju określonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych, aby umożliwić rozkwit przyszłych pokoleń. Takie technologie mogą wspierać monitorowanie odpowiednich postępów na podstawie wskaźników zrównoważonego rozwoju i spójności społecznej oraz przez wykorzystywanie narzędzi w ramach odpowiedzialnych badań i innowacji wymagających mobilizacji zasobów Unii i jej państw członkowskich na rzecz wspierania projektów umożliwiających osiąganie tych celów i inwestowania w takie projekty.

(22) Opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, w żadnym razie nie powinno skutkować obrażeniami ciała lub jakimikolwiek szkodami wyrządzonymi poszczególnym osobom lub społeczeństwu. W związku z tym takie technologie należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób społecznie odpowiedzialny.

(23) Na potrzeby niniejszego rozporządzenia na podmiotach opracowujących, wdrażających i wykorzystujących powinna spoczywać – stosownie do zakresu ich zaangażowania w sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, których to dotyczy – odpowiedzialność za wszelkie obrażenia ciała lub szkody wyrządzone poszczególnym osobom i społeczeństwu.

(24) W szczególności podmioty opracowujące, które podejmują decyzje określające i kontrolujące przebieg lub sposób opracowania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, a także podmioty wdrażające zaangażowane w ich wdrażanie i pełniące funkcję polegającą na obsłudze lub zarządzaniu, należy ogólnie uznać za podmioty odpowiedzialne za zapobieganie takim obrażeniom ciała lub szkodom przez, odpowiednio, zapewnienie właściwych środków na etapie opracowywania i dokładne przestrzeganie tych środków na etapie wdrażania.

(25) Społecznie odpowiedzialną sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, można zdefiniować jako technologie zapewniające

zarówno ochronę, jak i wspieranie wielu różnych aspektów życia społecznego, w szczególności demokracji, zdrowia i dobrobytu gospodarczego, równości szans, praw pracowniczych i socjalnych, różnorodnych i niezależnych mediów oraz obiektywnych i ogólnie dostępnych informacji, umożliwiania debaty publicznej, wysokiej jakości edukacji, różnorodności kulturowej i językowej, równowagi płci, umiejętności cyfrowych, innowacyjności i kreatywności. Są to również technologie opracowywane, wdrażane i wykorzystywane przy należytym uwzględnieniu ich ostatecznego wpływu na fizyczne i psychiczne samopoczucie obywateli.

(26) Technologie te należy również opracowywać, wdrażać i wykorzystywać z myślą o wspieraniu włączenia społecznego, pluralizmu, solidarności, sprawiedliwości, równości i współpracy, a ich potencjał w tym kontekście należy maksymalizować i analizować w drodze projektów w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W związku z tym Unia i jej państwa członkowskie powinny zmobilizować zasoby w celu wspierania takich projektów oraz inwestowania w nie.

(27) Projekty związane z potencjałem sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii pod względem dobrostanu społecznego należy realizować w oparciu o narzędzia w ramach odpowiedzialnych badań i innowacji, aby od samego początku zagwarantować zgodność tych projektów z zasadami etycznymi.

(28) Opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, należy prowadzić z uwzględnieniem ich wpływu na środowisko, nie powodując szkód dla środowiska w całym cyklu życia tych technologii i w całym związanym z nimi łańcuchu dostaw. Takie technologie należy zatem opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób przyjazny dla środowiska, który sprzyja osiąganiu celów w zakresie neutralności klimatycznej i gospodarki o obiegu zamkniętym.

(29) Na potrzeby niniejszego rozporządzenia na podmiotach opracowujących, wdrażających i wykorzystujących powinna spoczywać – w zakresie ich zaangażowania w sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, których to dotyczy – odpowiedzialność za wszelkie szkody wyrządzone w środowisku.

(30) W szczególności podmioty opracowujące, które podejmują decyzje określające i kontrolujące przebieg lub sposób opracowania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, a także podmioty wdrażające zaangażowane w ich wdrażanie, pełniąc funkcję polegającą na obsłudze lub zarządzaniu, należy ogólnie uznać za podmioty odpowiedzialne za zapobieganie takim szkodom, w szczególności przez, odpowiednio, zapewnienie stosownych środków na etapie opracowywania i dokładne przestrzeganie tych środków na etapie wdrażania.

(31) Technologie te należy również opracowywać, wrażać i wykorzystywać z myślą o

wspieraniu osiągania celów środowiskowych, takich jak ograniczenie wytwarzania odpadów, zmniejszenie śladu węglowego, zapobieganie zmianie klimatu i unikanie degradacji środowiska, a ich potencjał w tym kontekście należy maksymalizować i analizować w drodze projektów w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W związku z tym Unia i państwa członkowskie powinny zmobilizować zasoby w celu wspierania takich projektów oraz inwestowania w nie.

(32) Projekty związane z potencjałem sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w zakresie uwzględnienia problemów związanych z ochroną środowiska należy realizować w oparciu o narzędzia w ramach odpowiedzialnych badań i innowacji, aby od samego początku zagwarantować zgodność tych projektów z zasadami etycznymi.

(33) Opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie wszelkiego rodzaju sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie w Unii, należy prowadzić przy zapewnieniu pełnego poszanowania praw obywateli Unii do prywatności oraz ochrony danych osobowych. Ich opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie powinno być zgodne zwłaszcza z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679[1] oraz dyrektywą 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady[2].

(34) Granice etyczne wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, należy odpowiednio uwzględnić podczas wykorzystywania technologii zdalnego rozpoznawania, w tym biometrii, do automatycznej identyfikacji osób. W przypadku wykorzystywania tych technologii przez organy publiczne w czasie stanu nadzwyczajnego w państwie, w tym w czasie nadzwyczajnej sytuacji zdrowotnej w państwie, ich wykorzystywanie powinno być proporcjonalne, a kryteria wykorzystywania powinny zostać zdefiniowane, aby umożliwić określenie, czy, kiedy i w jaki sposób powinno to mieć miejsce, przy czym podczas wykorzystywania tych technologii należy mieć na uwadze ich oddziaływanie psychologiczne i społeczno-kulturowe przy należytym uwzględnieniu godności człowieka oraz praw podstawowych określonych w Karcie.

(35) Zarządzanie oparte na odpowiednich normach zwiększa bezpieczeństwo i sprzyja większemu zaufaniu obywateli do opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym

---

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

[2] Dyrektywa 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotycząca przetwarzania danych osobowych oraz ochrony prywatności w sektorze telekomunikacyjnym (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. L 201 z 31.7.2002, s. 37).

oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie.

(36) Do obowiązujących odpowiednich norm zarządzania należą np. „Wytyczne w zakresie etyki dotyczące godnej zaufania sztucznej inteligencji" opracowane przez grupę ekspertów wysokiego szczebla ds. sztucznej inteligencji powołaną przez Komisję Europejską, a także inne normy techniczne przyjęte przez Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN), Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC) i Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI) na szczeblu europejskim oraz Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO) i Instytut Inżynierów Elektryków i Elektroników (IEEE) na szczeblu międzynarodowym.

(37) Wymiana i wykorzystywanie danych przez wielu uczestników jest wrażliwą kwestią, dlatego opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii powinno podlegać odpowiednim normom i procedurom odzwierciedlającym wymogi dotyczące jakości, integralności, bezpieczeństwa, prywatności i kontroli. Strategia zarządzania danymi powinna być ukierunkowana na przetwarzanie i wymianę tych danych oraz dostęp do nich, w tym prawidłowe zarządzanie nimi oraz ich prawidłową identyfikowalność, oraz powinna zapewniać odpowiednią ochronę danych dotyczących słabszych grup społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami, pacjentów, dzieci, mniejszości i migrantów.

(38) Skuteczne stosowanie zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu będzie w znacznym stopniu zależeć od wyznaczenia przez państwa członkowskie niezależnego organu publicznego pełniącego funkcję organu nadzoru. W szczególności każdy krajowy organ nadzoru powinien być odpowiedzialny za ocenę i monitorowanie zgodności sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii uznanych za technologie wysokiego ryzyka w świetle zobowiązań określonych w niniejszym rozporządzeniu.

(39) Każdy krajowy organ nadzoru powinien również ponosić odpowiedzialność za regulowanie zarządzania tymi technologiami. W związku z tym organy te mają istotną rolę do odegrania, jeśli chodzi o wspieranie zaufania i bezpieczeństwa obywateli Unii, a także przyczynianie się do istnienia demokratycznego, pluralistycznego i sprawiedliwego społeczeństwa.

(40) Krajowe organy nadzoru powinny prowadzić szeroko zakrojoną i regularną współpracę między sobą oraz z Komisją Europejską i innymi właściwymi instytucjami, organami i jednostkami organizacyjnymi Unii, aby zagwarantować spójne działania transgraniczne i umożliwić jednolite opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie tych technologii w Unii przy zapewnieniu zgodności z zasadami etycznymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

(41) Krajowe organy nadzoru powinny zagwarantować zgromadzenie jak największej liczby zainteresowanych stron, w tym przemysłu, przedsiębiorstw, partnerów

społecznych, naukowców, konsumentów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, oraz stanowić pluralistyczne forum umożliwiające rozważania i wymianę opinii, aby wyciągać kompleksowe i precyzyjne wnioski służące kierowaniu sposobem zarządzania.

(42) Ponadto wspomniane krajowe organy nadzoru powinny zapewniać profesjonalne wytyczne i wsparcie administracyjne podmiotom opracowującym, wdrażającym i wykorzystującym, w szczególności małym i średnim przedsiębiorstwom lub przedsiębiorstwom typu start-up, mierzącym się z wyzwaniami związanymi ze stosowaniem zasad określonych w niniejszym rozporządzeniu.

(43) Sygnalizowanie nieprawidłowości zwraca uwagę organów na przypadki potencjalnych i faktycznych naruszeń prawa Unii w celu zapobiegania obrażeniom ciała, szkodom lub uszczerbkom, które mogłyby z nich wyniknąć. Ponadto procedury sprawozdawcze usprawniają przepływ informacji w przedsiębiorstwach i organizacjach, zmniejszając w ten sposób ryzyko opracowywania wadliwych lub błędnych produktów lub usług. Przedsiębiorstwa i organizacje opracowujące, wdrażające lub wykorzystujące sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, powinny stworzyć kanały sprawozdawcze, a osoby zgłaszające przypadki naruszeń należy chronić przed działaniami odwetowymi.

(44) Szybki rozwój sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, a także technicznego uczenia maszynowego, procesów wyciągania wniosków oraz innych technologii leżących u podstaw tego rozwoju przebiega w nieprzewidywalny sposób. W związku z tym właściwe i konieczne jest ustanowienie mechanizmu przeglądu, zgodnie z którym oprócz sprawozdawczości w zakresie stosowania rozporządzenia obowiązkiem Komisji będzie regularne przedkładanie sprawozdań dotyczących możliwej zmiany zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia.

(45) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, tj. ustanowienie ram prawnych w zakresie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w Unii, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary lub skutki działań możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

(46) Działania na szczeblu Unii określone w niniejszym rozporządzeniu można najlepiej osiągnąć dzięki powołaniu europejskiej agencji ds. sztucznej inteligencji. Organ taki miałby kluczowe znaczenie dla koordynacji uprawnień i działań krajowych organów nadzoru w poszczególnych państwach członkowskich, określenia obiektywnych

kryteriów oceny ryzyka w zakresie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, opracowania i wydania certyfikatu zgodności z zasadami etycznymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu, wspierania regularnej wymiany informacji z zainteresowanymi stronami i społeczeństwem obywatelskim, propagowania unijnego podejścia w drodze współpracy międzynarodowej oraz zapewniania spójnego reagowania na całym świecie na możliwości i zagrożenia związane z tymi technologiami,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1
Cel

Celem niniejszego rozporządzenia jest ustanowienie ram prawnych w zakresie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w Unii.

Artykuł 2
Zakres stosowania

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, opracowywanych, wdrażanych i wykorzystywanych w Unii.

Artykuł 3
Zakres geograficzny

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w przypadku, gdy ich dowolny element jest opracowywany, wdrażany lub wykorzystywany w Unii, niezależnie od tego, czy oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie są zlokalizowane poza Unią lub nie posiadają konkretnej lokalizacji geograficznej.

Artykuł 4
Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

a) „sztuczna inteligencja” oznacza systemy oprogramowania, które m.in. gromadzą, przetwarzają i interpretują ustrukturyzowane lub nieustrukturyzowane dane, identyfikują wzorce i tworzą modele w celu wyciągania wniosków lub podejmowania działań w wymiarze fizycznym lub wirtualnym w oparciu o te wnioski;

b) „robotyka” oznacza technologie umożliwiające maszynom wykonywanie zadań, które są tradycyjnie wykonywane przez człowieka, z zastosowaniem sztucznej inteligencji lub powiązanych z nimi technologii;

c) „powiązane technologie” oznaczają technologie umożliwiające oprogramowaniu sterowanie procesem fizycznym lub wirtualnym w sposób częściowo lub w pełni

autonomiczny, technologie zdolne do wykrywania tożsamości osób lub cech szczególnych osób przy wykorzystaniu ich danych biometrycznych, a także technologie powielające lub w inny sposób wykorzystujące cechy ludzkie;

d) „oprogramowanie” oznacza zbiór poleceń wyrażonych za pomocą kodu, które są niezbędne do tego, aby komputer działał i wykonywał zadania;

e) „algorytmy” oznaczają model obliczeniowy lub inne operacje służące rozwiązywaniu problemów, wykonywane przez oprogramowanie podczas realizacji danego zadania;

f) „dane” oznaczają informacje zdefiniowane jako kod i przechowywane w postaci kodu;

g) „opracowywanie” oznacza tworzenie i projektowanie algorytmów, pisanie i projektowanie oprogramowania lub gromadzenie i przechowywanie danych oraz zarządzanie nimi w celu tworzenia lub szkolenia sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii bądź w celu tworzenia nowego zastosowania istniejącej sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii;

h) „podmiot opracowujący” oznacza dowolną osobę fizyczną lub prawną podejmującą decyzje określające i kontrolujące przebieg lub sposób opracowywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii;

i) „wdrażanie” oznacza obsługę sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii oraz zarządzanie nimi, jak również wprowadzanie ich do obrotu lub udostępnianie ich w inny sposób podmiotom wykorzystującym;

j) „podmiot wdrażający” oznacza dowolną osobę fizyczną lub prawną zaangażowaną we wdrażanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii oraz pełniącą funkcję polegającą na obsłudze lub zarządzaniu;

k) „wykorzystywanie” oznacza dowolne działanie w zakresie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, inne niż opracowywanie lub wdrażanie;

l) „podmiot wykorzystujący” oznacza dowolną osobę fizyczną lub prawną korzystającą ze sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii w celach innych niż opracowywanie lub wdrażanie;

m) „nierówne traktowanie” oznacza wszelkie indywidualne lub społeczne stronnicze uprzedzenia do dowolnej osoby lub grupy osób z powodu ich cech osobowych;

n) „dyskryminacja” oznacza odmienne traktowanie dowolnej osoby lub grupy osób z przyczyny niemającej obiektywnego lub racjonalnego uzasadnienia, a przez to zakazanej na mocy prawa Unii;

o) „obrażenia ciała lub szkoda” oznaczają uszczerbek pod względem fizycznym,

emocjonalnym lub psychicznym, nierówne traktowanie, dyskryminację lub stygmatyzację, cierpienie spowodowane brakiem włączenia i różnorodności, straty finansowe lub gospodarcze, utratę zatrudnienia lub możliwości kształcenia, nieuzasadnione ograniczenia wolności wyboru, niesłuszne skazanie, szkody wyrządzone środowisku oraz wszelkie naruszenia prawa Unii mające szkodliwy wpływ na daną osobę;

p) „zarządzanie" oznacza sposób zapewniania, by podmioty opracowujące, wdrażające i wykorzystujące stosowały najbardziej rygorystyczne normy i odpowiednie procedury w zakresie zachowania i ich przestrzegały, kierując się oficjalnym zbiorem zasad, procedur i wartości, i mogły odpowiednio rozwiązywać kwestie natury etycznej w miarę ich występowania lub przed ich wystąpieniem.

Artykuł 5

Zasady etyczne dotyczące sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii

1. Wszelkiego rodzaju sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w Unii zgodnie z zasadami etycznymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

2. Opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, należy prowadzić w sposób zapewniający pełne poszanowanie godności człowieka oraz praw podstawowych określonych w Karcie.

3. Opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, należy prowadzić w najlepszym interesie obywateli. W szczególności należy uwzględnić potencjał tych technologii i możliwości, jakie one stwarzają, zawsze mając na uwadze potrzebę ochrony i wspierania dobrostanu społecznego, środowiskowego i ekonomicznego społeczeństwa.

Artykuł 6

Sztuczna inteligencja ukierunkowana na człowieka i stworzona przez człowieka

1. Wszelkiego rodzaju sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób ukierunkowany na człowieka, mając na celu przyczynianie się do istnienia demokratycznego, pluralistycznego i sprawiedliwego społeczeństwa przez ochronę niezależności człowieka i podejmowania przez niego decyzji, a także zapewnienie jego przewodniej roli.

2. Technologie wymienione w ust. 1 należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w taki sposób, aby zagwarantować pełny nadzór człowieka w dowolnym momencie, w szczególności w przypadku gdy ich opracowywanie, wdrażanie lub wykorzystywanie niesie ze sobą ryzyko naruszenia zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu.

3. Technologie wymienione w ust. 1 należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób umożliwiający odzyskanie kontroli przez człowieka w dowolnym momencie, w tym przez modyfikację lub wstrzymanie działania tych technologii, w przypadku gdy opracowywanie, wdrażanie lub wykorzystywanie niesie ze sobą ryzyko naruszenia zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu.

Artykuł 7

Ocena ryzyka

1. Na potrzeby niniejszego rozporządzenia sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, niosące ze sobą istotne ryzyko naruszenia zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu, uznaje się za technologie wysokiego ryzyka.

2. W przypadku uznania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii za technologie wysokiego ryzyka krajowe organy nadzoru, o których mowa w art. 14, przeprowadzają i monitorują ocenę zgodności tych technologii ze zobowiązaniami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

3. Nie naruszając ust. 1, ocenę ryzyka w zakresie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, przeprowadza się w oparciu o obiektywne kryteria zharmonizowane na szczeblu Unii oraz zgodnie z mającym zastosowanie prawodawstwem sektorowym.

Artykuł 8

Zabezpieczenia, przejrzystość i rozliczalność

1. Wszelkiego rodzaju sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, opracowywane, wdrażane lub wykorzystywane w Unii należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób zapewniający, aby nie naruszały one zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu. W szczególności technologie te należy:

a) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób spójny, aby nie służyły one osiąganiu celów lub realizowaniu działań innych niż te, do których zostały stworzone;

b) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób odporny, aby zapewniały one odpowiedni poziom bezpieczeństwa, a także taki, który zapobiega wykorzystywaniu wszelkich luk technicznych w celach nieuczciwych lub niezgodnych z prawem;

c) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób bezpieczny, zapewniający zabezpieczenia, w tym takie jak plan awaryjny i działania awaryjne w przypadku ryzyka naruszenia zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu;

d) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób zapewniający zaufanie do wiarygodności działania pod względem osiągania celów i realizowania działań, do których te technologie zostały stworzone, w tym przez zapewnienie możliwości odtworzenia wszystkich operacji;

e) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób zapewniający precyzyjne osiąganie celów i realizowanie działań przewidzianych dla poszczególnych technologii; jeżeli uniknięcie sporadycznych niedokładności nie jest możliwe, system musi sygnalizować podmiotom wdrażającym i wykorzystującym prawdopodobieństwo błędów i niedokładności za pomocą odpowiedniego komunikatu o wyłączeniu odpowiedzialności;

f) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób, który jest łatwo wyjaśnialny, aby zapewnić możliwość przeglądu procesów technicznych prowadzonych w ramach tych technologii;

g) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w taki sposób, aby umożliwiały one ostrzeganie podmiotów wykorzystujących o tym, że prowadzą one komunikację z systemami sztucznej inteligencji, przy jednoczesnym odpowiednim powiadomieniu podmiotów opracowujących, wdrażających i wykorzystujących o zdolnościach tych systemów, ich dokładności oraz ograniczeniach;

h) zgodnie z art. 6 ust. 3 opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w taki sposób, aby w przypadku niezgodności z zabezpieczeniami określonymi w lit. a)–g) można było dokonać tymczasowej dezaktywacji technologii, których to dotyczy, oraz przywrócić wcześniejsze funkcje.

2. Zgodnie z art. 6 ust. 2 technologie, o których mowa w ust. 1, należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób przejrzysty i możliwy do identyfikacji, aby ich elementy, procesy i etapy zostały udokumentowane, spełniając najwyższe normy, oraz aby krajowe organy nadzoru, o których mowa w art. 14, mogły dokonać oceny zgodności tych technologii z zobowiązaniami określonymi w niniejszym rozporządzeniu. W szczególności podmiot opracowujący, wdrażający lub wykorzystujący te technologie ponosi odpowiedzialność za zgodność z zabezpieczeniami określonymi w ust. 1 i musi być w stanie udowodnić tę zgodność.

3. Podmiot opracowujący, wdrażający lub wykorzystujący technologie, o których mowa w ust. 1, zapewnia, aby krajowe organy nadzoru, o których mowa w art. 14, mogły przeprowadzić audyt środków przyjętych w celu zagwarantowania zgodności z zabezpieczeniami określonymi w ust. 1.

4. Uznaje się, że użytkownicy wypełnili zobowiązania określone w niniejszym artykule, jeżeli wykorzystują sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, w dobrej wierze i w sposób całkowicie zgodny z zasadami etycznymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

Artykuł 9

Brak nierównego traktowania i niedyskryminacja

1. Wszelkie oprogramowanie, algorytmy lub dane wykorzystywane lub generowane przez sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie opracowywane, wdrażane lub wykorzystywane w Unii zapewniają poszanowanie godności człowieka i równe traktowanie wszystkich osób.

2. Wszelkie oprogramowanie, algorytmy lub dane wykorzystywane lub generowane przez sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie opracowywane, wdrażane lub wykorzystywane w Unii są bezstronne i, bez uszczerbku dla ust. 3, nie dyskryminują ze względów takich jak rasa, płeć, orientacja seksualna, ciąża, niepełnosprawność, cechy fizyczne lub genetyczne, wiek, mniejszość narodowa, pochodzenie etniczne lub społeczne, język, religia lub przekonania, poglądy polityczne lub aktywność obywatelska, obywatelstwo, stan cywilny lub status ekonomiczny, wykształcenie lub uprzednia karalność.

3. W drodze odstępstwa od ust. 1 i 2 oraz nie naruszając prawa Unii regulującego niezgodną z prawem dyskryminację, wszelkie odmienne traktowanie osób lub grup osób może być uzasadnione wyłącznie wtedy, gdy istnieje obiektywny, racjonalny i uzasadniony cel, który jest jednocześnie proporcjonalny i niezbędny w zakresie, w jakim nie istnieje alternatywne rozwiązanie pociągające za sobą mniejszą ingerencję w zasadę równego traktowania.

Artykuł 10

Odpowiedzialność społeczna i równowaga płci

1. Wszelkiego rodzaju sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w Unii zgodnie ze stosownymi przepisami, zasadami i wartościami Unii w taki sposób, aby zapewnić optymalne pod względem społecznym, środowiskowym i gospodarczym wyniki oraz aby nie wiązało się to z jakimikolwiek obrażeniami ciała lub szkodami wyrządzanymi poszczególnym osobom lub społeczeństwu.

2. Wszelkiego rodzaju sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, opracowywane, wdrażane lub wykorzystywane w Unii, należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób społecznie odpowiedzialny. W szczególności oznacza to, że technologie te należy:

a) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w taki sposób, aby przyczyniało się to do udoskonalania rozwoju jednostki, zbiorowego dobrostanu i zdrowego funkcjonowania demokracji, bez ingerowania w procesy polityczne, podejmowanie decyzji i proces wyborczy lub przyczyniania się do szerzenia dezinformacji;

b) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w taki sposób, aby przyczyniało się to do budowania sprawiedliwego społeczeństwa, pomagając w poprawie zdrowia i dobrego samopoczucia obywateli, sprzyjając równości pod względem stwarzania i dostępności możliwości gospodarczych, społecznych i politycznych oraz zapewniając poszanowanie praw pracowniczych;

c) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w taki sposób, aby przyczyniało się to do debaty publicznej, uzupełniało i wzmacniało umiejętności poznawcze człowieka, sprzyjało wysokiej jakości edukacji i wspierało wielojęzyczność, a jednocześnie odzwierciedlało różnorodność kulturową Unii;

d) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w sposób zrównoważony pod względem płci, zmniejszający różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn dzięki zapewnieniu wszystkim równych szans;

e) opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w taki sposób, aby przyczyniało się to do zmniejszenia przepaści cyfrowej między regionami, grupami wiekowymi i klasami społecznymi, upowszechniania umiejętności cyfrowych, innowacyjności i kreatywności, przy jednoczesnym poszanowaniu praw własności intelektualnej.

3. Unia i jej państwa członkowskie zachęcają do prowadzenia projektów badawczych ukierunkowanych na dostarczanie rozwiązań, które są oparte na sztucznej inteligencji, robotyce i powiązanych z nimi technologiach i mają na celu upowszechnianie włączenia społecznego, pluralizmu, solidarności, sprawiedliwości, równości i współpracy.

4. Krajowe organy nadzoru, o których mowa w art. 14, monitorują skutki społeczne wszechobecności sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii opracowywanych, wdrażanych lub wykorzystywanych w Unii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, aby uniknąć negatywnego wpływu na przewodnią rolę społeczeństwa i relacje społeczne oraz pogarszania umiejętności społecznych.

Artykuł 11

Ekologiczny i zrównoważony charakter

1. Wszelkiego rodzaju sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, należy opracowywać, wdrażać i wykorzystywać w Unii zgodnie z przepisami, zasadami i wartościami Unii w taki sposób, aby zapewnić optymalne efekty dla środowiska oraz zminimalizować wpływ na środowisko w całym cyklu życia tych technologii i w całym związanym z nimi łańcuchu dostaw, wspierając osiąganie celów w zakresie neutralności klimatycznej i gospodarki o obiegu zamkniętym.

2. Unia i jej państwa członkowskie zachęcają do prowadzenia projektów badawczych ukierunkowanych na dostarczenie rozwiązań wykorzystujących sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie, których celem jest rozwiązanie problemów środowiskowych, takich jak wytwarzanie odpadów, ślad węglowy, zmiana klimatu i degradacja środowiska, oraz wspierają takie projekty.

3. Krajowe organy nadzoru, o których mowa w art. 14, dokonują oceny ekologicznego i zrównoważonego charakteru wszelkiego rodzaju sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie, zapewniając wdrożenie środków mających na celu zmniejszenie ogólnego wpływu tych technologii pod względem zasobów naturalnych, zużycia energii, wytwarzania odpadów, śladu węglowego, zmiany klimatu i degradacji środowiska.

Artykuł 12
Prywatność i biometria

1. Wszelkich czynności przetwarzania danych osobowych prowadzonych w kontekście niniejszego rozporządzenia, w tym w zakresie danych osobowych pochodzących z danych nieosobowych i biometrycznych, dokonuje się zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679 i dyrektywą (UE) 2002/58/WE.

2. Zgodnie z art. 5 ust. 2, w przypadku gdy technologie zdalnego rozpoznawania, w tym biometrię, stosują lub wykorzystują organy publiczne państw członkowskich na potrzeby reakcji na sytuację nadzwyczajną w państwie, organy te zapewniają, aby stosowanie lub wykorzystywanie tych technologii ograniczało się do konkretnych celów, było ograniczone w czasie i odbywało się z należytym uwzględnieniem godności człowieka oraz praw podstawowych określonych w Karcie.

Artykuł 13
Zarządzanie

1. Sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie opracowywane, wdrażane i wykorzystywane w Unii spełniają stosowne normy zarządzania określone przez krajowe

organy nadzoru, o których mowa w art. 14, zgodnie z przepisami, zasadami i wartościami Unii.

2. Podmioty opracowujące, wdrażające lub wykorzystujące zarządzają danymi wykorzystywanymi lub generowanymi przez sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie opracowywane, wdrażane lub wykorzystywane w Unii zgodnie ze stosownymi normami, o których mowa w ust. 1, i z odpowiednimi procedurami branżowymi i dotyczącymi przedsiębiorstw. W szczególności podmioty opracowujące i wdrażające, w przypadkach, w których jest to możliwe, prowadzą kontrole jakości zewnętrznych źródeł danych wykorzystywanych przez sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie oraz wprowadzają mechanizmy nadzoru w odniesieniu do gromadzenia, przechowywania, przetwarzania i wykorzystywania tych danych.

3. Nie naruszając praw do przenoszenia danych oraz praw osób, które w wyniku wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii doprowadziły do wygenerowania danych, gromadzenie, przechowywanie, przetwarzanie, wymiana oraz udostępnianie danych wykorzystywanych lub generowanych przez sztuczną inteligencję, robotykę i powiązane z nimi technologie opracowywane, wdrażane lub wykorzystywane w Unii musi spełniać stosowne normy, o których mowa w ust. 1, i przebiegać zgodnie z odpowiednimi procedurami branżowymi i dotyczącymi przedsiębiorstw. W szczególności podmioty opracowujące i wdrażające zapewniają stosowanie tych procedur podczas opracowywania i wdrażania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii przez jednoznaczne zdefiniowanie wymogów dotyczących przetwarzania danych wykorzystywanych lub generowanych przez te technologie oraz udzielania do nich dostępu, a także celu, zakresu i adresatów przetwarzania takich danych oraz udzielania do nich dostępu, przy czym w odniesieniu do każdego z tych aspektów musi być możliwe w dowolnym czasie przeprowadzenie kontroli i dokonanie identyfikacji.

Artykuł 14
Organy nadzoru

1. Każde państwo członkowskie wyznacza niezależny organ publiczny odpowiedzialny za monitorowanie stosowania niniejszego rozporządzenia („organ nadzoru”). Zgodnie z art. 7 ust. 1 i 2 każdy krajowy organ nadzoru ponosi odpowiedzialność za ocenę, czy sztuczna inteligencja, robotyka i powiązane z nimi technologie, w tym oprogramowanie, algorytmy oraz dane wykorzystywane lub generowane przez te technologie, opracowywane, wdrażane i wykorzystywane w Unii, stanowią technologie wysokiego ryzyka, a jeśli tak jest, organy te ponoszą odpowiedzialność za ocenę i monitorowanie zgodności tych technologii z zasadami etycznymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

2. Każdy organ nadzoru przyczynia się do spójnego stosowania niniejszego rozporządzenia w całej Unii. W tym celu organy nadzoru poszczególnych państw członkowskich współpracują między sobą, z Komisją i z innymi właściwymi instytucjami, organami i

jednostkami organizacyjnymi Unii, w szczególności w odniesieniu do ustanawiania norm zarządzania, o których mowa w art. 13 ust. 1.

3. Każdy krajowy organ nadzoru ponosi odpowiedzialność za nadzorowanie stosowania norm zarządzania w odniesieniu do sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym w drodze współpracy z jak największą liczbą zainteresowanych stron. W tym celu organy nadzoru poszczególnych państw członkowskich zapewniają forum regularnej wymiany informacji z zainteresowanymi stronami.

4. Każdy krajowy organ nadzoru zapewnia profesjonalne wytyczne i wsparcie administracyjne w zakresie ogólnego stosowania zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu, w tym małym i średnim przedsiębiorstwom lub przedsiębiorstwom typu start-up.

5. Każde państwo członkowskie zgłasza Komisji Europejskiej przepisy przyjęte zgodnie z niniejszym artykułem do dnia [Dz.U.: proszę wstawić datę wypadającą po upływie roku od dnia wejścia w życie] oraz, niezwłocznie, wszelkie kolejne zmiany mające na nie wpływ.

6. Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki, aby zapewnić stosowanie zasad etycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu. Państwa członkowskie wspierają stosowne zainteresowane strony oraz społeczeństwo obywatelskie zarówno na poziomie Unii, jak i na szczeblu krajowym, w wysiłkach na rzecz zapewnienia terminowej, etycznej i popartej należytymi informacjami reakcji na nowe możliwości i wyzwania, w szczególności o charakterze transgranicznym, związane z postępem technologicznym w zakresie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii.

Artykuł 15

Zgłaszanie naruszeń i ochrona zgłaszających

Do zgłaszania naruszeń przepisów niniejszego rozporządzenia oraz ochrony osób zgłaszających przypadki naruszeń stosuje się dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937[3].

Artykuł 16

Zmiana w dyrektywie (UE) 2019/1937

W dyrektywie (UE) 2019/1937 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 1 dodaje się podpunkt w brzmieniu:

„(xi) opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii.”;

[3] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17).

2) w części I załącznika dodaje się literę w brzmieniu:

„K. Art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (xi) – opracowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii:

»(xxi) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady [XXX] w sprawie zasad etycznych dotyczących opracowywania, wdrażania i wykorzystywania sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii«.”.

Artykuł 17
Przegląd

Komisja poddaje regularnemu przeglądowi rozwój sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, w tym oprogramowania, algorytmów oraz danych wytwarzanych lub generowanych przez te technologie, oraz do dnia [Dz.U.: proszę wstawić datę wypadającą po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie], a następnie co trzy lata, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia, w tym ocenę możliwej zmiany zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 18
Wejście w życie

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia XX r.

2. Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Unię Europejską.

UZASADNIENIE

W dialogu w filmie „Łowca androidów” z 1982 r. pomiędzy Rachael, replikantką pracującą dla przedsiębiorstwa produkującego „replikantów”, czyli humanoidalne roboty wyposażone w inteligencję, a Deckardem, łowcą nagród zarabiającym na życie eliminowaniem replikantów, którzy wymknęli się spod kontroli, Rachael mówi do Deckarda:

– *Wydaje się, że uważasz, że nasza praca nie przynosi korzyści społeczeństwu.*

Deckard odpowiada jej tak:

– *Replikanci są jak inne maszyny: albo stanowią korzyść, albo zagrożenie. Jeśli stanowią korzyść, nie mam z tym problemu.*

Korzyści i zagrożenia

Wdrożenie sztucznej inteligencji na masową skalę we wszystkich maszynach, z którymi wchodzimy w interakcje w ramach porządku publicznego, zawodowego i społecznego, będzie oznaczać – oznacza – skok technologiczny porównywalny jedynie z tym, co w swoim czasie przyniosła rewolucja przemysłowa. Życie nigdy już nie będzie takie jak wcześniej. Dojdzie do bardzo istotnych zmian na rynku pracy, w stosunku do organów publicznych, w relacjach osobistych, a nawet w naszym własnym życiu domowym: zastanówmy się, co oznacza „internet rzeczy” we wszystkich urządzeniach w naszych gospodarstwach domowych. Skok technologiczny takich rozmiarów stawia nas przed wyborem, o którym wspomniał łowca androidów: wszystkie technologie niosą ze sobą korzyści i zagrożenia. A kiedy mowa jest o sztucznej inteligencji, mówimy o korzyściach lub zagrożeniach o nieznanej do tej pory skali z uwagi na jej wewnętrzny potencjał.

Rola Unii Europejskiej w utworzeniu ram prawnych

Jednak gdy organy administracji publicznej zajmują się tym zjawiskiem, nie mogą pozwolić sobie na cynizm odnośnie do swojej pracy, jaki cechował Deckarda. Mówiąc ściśle, dla Parlamentu Europejskiego równie istotne jest wspieranie potencjalnych możliwości tych technologii z korzyścią dla dobrobytu i konkurencyjności Europy, jak i kontrolowanie nieodłącznie związanych z nimi zagrożeń lub przewidywanie konsekwencji rzeczywistego wystąpienia jednego z tych zagrożeń. Z tego względu chcemy być pionierami, jeśli chodzi o ustanowienie drogą prawną progu etycznego, który z jednej strony będzie chronił obywateli europejskich przed ewentualnymi niekorzystnymi zjawiskami wiążącymi się z tym rozwojem technologicznym, a z drugiej strony nada europejskiej sztucznej inteligencji wartość dodaną w postaci zaufania na świecie. Wspomniany próg etyczny musi być zgodny z naszymi zasadami i europejskimi wartościami, wyrażonymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, oraz spójny z naszym projektem cywilizacyjnym. Mają to być przepisy zainspirowane humanistycznym i antropocentrycznym podejściem do rozwoju technologicznego. Niech będzie to regulacja nie tylko mająca zastosowanie do sztucznej inteligencji rozwijanej w Europie, ale też stanowiąca ambitny kanon normatywny dla wszystkich podmiotów zamierzających prowadzić działalność w Unii.

Te ramy praw i obowiązków muszą być wspólne dla wszystkich państw członkowskich Unii

Europejskiej. Wprowadzanie kolejnych regulacji krajowych bez wspólnego punktu odniesienia mogłoby oznaczać załamanie jednolitego rynku i osłabić nasze wspólne starania w dążeniu do osiągnięcia czołowej pozycji pod względem technologicznym na świecie. Utworzenie europejskiej agencji mającej nadzorować rozwój tej regulacji zaowocuje zharmonizowaniem ram prawnych i technicznych powstających w poszczególnych państwach członkowskich.

Przepisy, które są elastyczne i zachowują aktualność

W odpowiedzi na apele tych, którzy postulują rezygnację z uregulowania tego sektora na rzecz samoregulacji, przytoczony na początku dialog może też ilustrować konieczność zaangażowania organów publicznych służącego ochronie celów wykraczających poza opłacalność ekonomiczną. Kolejne cele, jakich powinny bronić europejskie instytucje publiczne, to unikanie dyskryminacji (niezależnie od jej podstaw) w procedurach podejmowania decyzji, wykorzystanie potencjału do zmian występującego w tych technologiach, by uczynić społeczeństwo bardziej sprawiedliwym, ze szczególnym naciskiem na zmniejszenie różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn, oraz bardziej zrównoważonym pod względem środowiskowym. W odniesieniu do tych ostatnich kwestii w tekście przewidziano wyraźne uprawnienia dla europejskich organów publicznych.

Celem tego przepisu jest również połączenie wysokiego poziomu wymagań z prostotą stanowionego prawa, odległe od zawiłych systemów regulacyjnych lub dużych obciążeń biurokratycznych dla zaangażowanych podmiotów. Ponadto założeniem są ramy o wystarczającym stopniu elastyczności, by można było odzwierciedlać w nich postępy zachodzące w niezwykle szybko zmieniającej się rzeczywistości, pozwalając na opracowywanie w sektorze przepisów dostosowanych do ściślej określonych realiów.

Zintegrowane podejście do tworzenia krajowych organów nadzoru

W regulacji dąży się do rozszerzenia nadzoru na wszystkie etapy rozwoju tej technologii o wysokim stopniu złożoności. Część normatywna dokumentu zawiera przepisy dotyczące takich kwestii, jak opracowywanie, wdrażanie, własny rozwój technologii przez uczenie się maszyn lub uczenie głębokie. Szczególny nacisk położono na zapobieganie, jeśli chodzi o technologie określane jako technologie „wysokiego ryzyka”, czyli takie, w przypadku których istnieje wysokie prawdopodobieństwo generowania negatywnych efektów zewnętrznych lub które wiążą się z wrażliwymi dziedzinami wymagającymi szczególnej ochrony, zdefiniowanymi w tym samym przepisie. Reguluje się kwestię tak wrażliwą z punktu widzenia praw jednostki, jak techniki zdalnej identyfikacji, wprowadzając wiele zabezpieczeń przy jej stosowaniu; wprowadza się również wysoce uściślone ramy materialne i czasowe, aby organy publiczne mogły je wykorzystywać w drodze wyjątku w przypadku poważnych kryzysów.

Celem tego przepisu jest także, aby w projektowaniu, rozwijaniu, kontrolowaniu i nadzorowaniu tych ram regulacyjnych uczestniczyli wszyscy obywatele, w szczególności najbardziej zaangażowane lub zainteresowane osoby i społeczności. W tekście przewidziano uprawienia dla wszystkich krajowych organów nadzoru, których obowiązkowe utworzenie jest również wymagane tym przepisem, aby mogły one liczyć na konieczne i okresowe uczestnictwo społeczeństwa obywatelskiego. Podobnie ustanawia się obowiązki w dziedzinie przejrzystości i sprawozdawczości dla podmiotów opracowujących, wdrażających i wykorzystujących sztuczną inteligencję. Ponadto zwrócono uwagę na obowiązki dla

podmiotów wykorzystujących, jeśli chodzi o zachowanie postawy obywatelskiej, oraz na konieczną ochronę zapewnianą im w przypadku, gdy korzystają z tych technologii w dobrej wierze.

Zrozumiałość, przejrzystość, sprawozdawczość, odpowiedzialność i zarządzanie

Wciąż jeszcze daleko nam do tego, by algorytm mógł urzeczywistnić powstanie *psychohistorii* w znaczeniu, jakie temu terminowi nadał Isaac Asimov w powieściach z cyklu „Fundacja". W związku z tym samemu pojęciu wolnej woli, nieodłącznie związanemu z człowieczeństwem, póki co nic nie wydaje się zagrażać. Nawet wtedy, gdy stawką jest przewidywanie nadejścia znamiennych czasów, które nadają bieg historii. Jako organy władzy demokratycznej upewnimy się, że mniej i bardziej znaczące decyzje podejmowane przy wsparciu technologii sztucznej inteligencji nie będą następstwem niejasnych i niedostępnych formuł matematycznych. Zrozumiałość, przejrzystość, sprawozdawczość i odpowiedzialność będą niezbędnymi elementami sztucznej inteligencji rozwijanej i działającej w Unii Europejskiej.

Podsumowując, Unia Europejska stara się być przestrzenią, w której istnieje konieczna równowaga między ochroną praw obywateli i wzmocnieniem rozwoju technologicznego. Nasza regulacja i sposób jej wdrażania przez organy nadzoru powinny stać się przykładem dla reszty świata i kamieniem węgielnym w zagwarantowaniu odpowiedniego zarządzania tym zjawiskiem w skali światowej.